U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška, soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše (soudce zpravodaj), Pavla Molka, Miloslava Výborného a Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **Ing. K. J.**, proti odpůrcům: **1) Ing. Miloš Zeman**, bytem Pražský hrad, Praha 1, **2) Ivana Zemanová**, bytem Pražský hrad, Praha 1, oba zast. JUDr. Markem Nespalou, advokátem se sídlem Vyšehradská 421/21, Praha 2, a **3) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, týkající se návrhu na vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky,

takto:

I. Návrh **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Navrhovatel zaslal soudu podání nazvané „Námitka proti uznání volebního výsledku“ a jeho závěrem se domáhá posouzení, zda je Miloš Zeman hoden funkce prezidenta republiky. Důvod své stížnosti spatřuje v tom, že v průběhu jeho volební kampaně byly tolerovány nepravdivé údaje. V televizním vysílání moderátor hovořil o „trestním stíhání“ Andreje Babiše, prezident sám pak tento termín také několikrát použil. Nikde však nebylo zveřejněno, že by Andrej Babiš byl soudem vyšetřován pro trestný čin, neboť kdyby k soudnímu jednání došlo, jistě by to bylo zveřejněno ještě před parlamentními volbami. To, že se policie obrátila na Parlament, ještě nelze považovat za obvinění z trestného činu. Tímto postupem Miloš Zeman toleroval a rozšiřoval nepravdivé údaje o Andreji Babišovi.

[2] Odpůrci 1) a 2) ve svém vyjádření uvedli, že odpůrkyně 2) není v návrhu navrhovatele vůbec zmiňována a není ve věci pasivně legitimována. Diskutabilní je i zařazení odpůrce 1), jelikož v návrhu je nedostatečně označen. Z důvodu procesní jistoty se však přesto k návrhu vyjádřili.

[3] Domnívají se, že návrh nesplňuje obecné náležitosti stanovené pro daný typ podání, které definuje § 37 odst. 3 s. ř. s. Z podání navrhovatele zejména není zřejmé, proti komu je činěno, ani jakého rozhodnutí se navrhovatel domáhá. Navrhovatel neuvádí jakýkoliv přípustný a věcný návrh. Odpůrci 1) a 2) se proto domnívají, že nelze tento návrh akceptovat ani jej posuzovat. Navrhovatel by měl být ze strany soudu vyzván k doplnění svého podání dle § 37 odst. 5 s. ř. s., a pokud by tak neučinil, měl by jeho návrh být odmítnut.

[4] Stručně uvedli, že odpůrce 1) v rámci své volební kampaně nerozšiřoval žádné nepravdivé údaje o Andreji Babišovi. K tomuto tvrzení navíc navrhovatel nepřiložil žádný důkazní prostředek. Volba prezidenta republiky byla naprosto legitimní a zcela v souladu se zákonem.

[5] Závěrem soudu navrhli, aby návrh navrhovatele odmítl pro formální nedostatky, eventuálně pro zcela zjevnou nedůvodnost zamítl a uložil navrhovateli uhradit náhradu nákladů řízení odpůrcům 1) a 2).

[6] Státní volební komise, jako odpůrce 3), ve vyjádření uvedla, že v projednávané věci figuruje jako odpůrce pouze z toho důvodu, že je jí svěřeno vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta republiky a nepřísluší jí proto posuzovat navrhovatelova tvrzení.

[7] Na repliku odpůrců 1) a 2) reagoval navrhovatel, ve kterém opětovně uvedl, že žádný soud nerozhodl o trestním stíhání Andreje Babiše. Vyslovila se pouze Poslanecká sněmovna, která však k takovému kroku nemá oprávnění, jenom může zabránit stíhání svého člena. Následně přednesl doporučení zákonodárcům týkajícím se definice pojmu „zákon“.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Podle § 41 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, který s ohledem na § 64 s. ř. s. platí i pro správní soudnictví, se každý úkon posuzuje podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2005, čj. 3 Ads 28/2004–20, č. 655/2005 Sb. NSS).

[9] Nejvyšší správní soud vyhodnotil návrh podle jeho obsahu, a to jako návrh na neplatnost volby prezidenta republiky ve smyslu § 66 zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení [p]*odáním návrhu na neplatnost volby prezidenta se může domáhat ochrany u soudu podle jiného právního předpisu* [s. ř. s., pozn. NSS] *každý občan zapsaný do stálého seznamu, zvláštního seznamu vedeného zastupitelským úřadem, navrhující poslanci, navrhující senátoři nebo navrhující občan (dále jen "navrhovatel"). Návrh je třeba podat nejpozději 7 dnů po vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta Státní volební komisí* (odst. 1). *Návrh na neplatnost volby prezidenta může podat navrhovatel, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby prezidenta* (odst. 2).

pokračování

[10] S ohledem na vyjádření odpůrců 1) a 2) konstatuje, že z návrhu je zřejmé, co jím navrhovatel sleduje. Své podání nazývá „Námitka proti uznání volebního výsledku“ a uvádí v něm vyjádření odpůrce 1) v průběhu volební kampaně, pro která má za to, že by Miloš Zeman neměl být prezidentem republiky. Z návrhu je zřejmý jeho názor, že porušení zákona bylo hrubé, a směřuje k tomu, aby Nejvyšší správní soud rozhodl o neplatnosti volby.

[11] K otázce pasivní legitimace odpůrců 1) a 2) Nejvyšší správní soud uvádí, že okruh účastníků řízení o návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky je určený zákonem a není proto rozhodující, jakým způsobem je navrhovatel vymezí ve svém návrhu. Podle § 90 odst. 5, věty druhé, s. ř. s. jsou účastníky tohoto řízení *navrhovatel, příslušný volební orgán, nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, na jimiž podané kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, nebo občan, na jehož kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena, a ten, jehož volba byla napadena*. V projednávané věci tedy byli účastníky řízení i odpůrce 1), jehož volba byla napadena, a odpůrkyně 2), jakožto občanka, na jejíž kandidátní listině byl zvolený kandidát uveden.

[12] Podle § 66 odst. 2 zákona o volbě prezidenta republiky platí, že *návrh na neplatnost volby prezidenta může podat navrhovatel, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby prezidenta*. Citované ustanovení doznalo od minulé (historicky první) přímé volby prezidenta republiky změny, a to na základě novelizace provedené zákonem č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony. Zatímco jeho znění účinné do 31. 12. 2016 umožňovalo navrhovateli podat návrh (a soudu návrhu vyhovět) tehdy, měl-li za to, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***mohl ovlivnit*** *výsledek volby prezidenta*,“ od následujícího dne je již třeba, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***hrubě ovlivnil*** *výsledek volby prezidenta*“ (zvýraznil Nejvyšší správní soud). Již na první pohled je zřejmé, že mezi původním a novým zněním zákona, tedy mezi formulací „mohl ovlivnit“ a „hrubě ovlivnil“, je významový rozdíl, jehož důsledky pro posuzování návrhů na neplatnost volby prezidenta republiky se Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 15. 2. 2018, čj. Vol 16/2018-33. Z tohoto usnesení vyplývá, že nyní již bude pro vyhovění volební stížnosti nutné, aby bylo v řízení podle § 90 s. ř. s. prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem. Ve zbytku postačí na citované usnesení odkázat.

[13] Nejvyšší správní soud konstatuje, že navrhovatel v tomto směru neunesl břemeno tvrzení. V prvé řadě je značně neurčité tvrzení o tom, zda a kdy měla zaznít tvrzená slova o trestním stíhání Andreje Babiše. Nejvyšší správní soud si je však vědom, že toto téma v předvolebních debatách zaznívalo a Miloš Zeman se k němu vyjadřoval. Nicméně je jednoznačné, že navrhovatel neuvedl nic, jak by i případné vyjádření odpůrce 1) v rozporu se zákonem hrubě ovlivnilo výsledek volby prezidenta a jak by právě ono hrubé ovlivnění výsledku volby hodlal v řízení prokázat (tvrzenou nezákonnost vlastně považuje za absolutní volební vadu, která by měla vést k neplatnosti volby bez dalšího, což je však koncepce českému právu v zásadě cizí, viz např. odstavec [33] usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2014 č. j. Vol 23/2014-110, č. 3162/2015 Sb. NSS, ve věci senátora Miroslava Antla). Koneckonců, jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 26. 1. 2005 sp. zn. Pl. ÚS 73/04, ve věci senátora Nádvorníka, „*pro procesní úpravu volebního soudnictví*

a postup v takovém řízení ... plyne vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá.“ Z toho důvodu – a s ohledem na krátkou lhůtu, v níž je povinen rozhodnout, a zásadu procesní efektivity – nepovažoval volební senát za nutné se podrobněji zabývat tvrzenými výroky Miloše Zemana a za tím účelem případně vyzývat navrhovatele k odstranění vad návrhu, neboť i v případě zjištěného porušení zákona by výrok soudního rozhodnutí nemohl být jiný než zamítavý.

[14] Již nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud navrhovatele upozorňuje, že podle § 12 odst. 10 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, se trestním stíháním rozumí úsek trestního řízení od zahájení trestního stíhání až do právní moci rozsudku, případně jiného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení ve věci samé. O zahájení trestního stíhání rozhoduje usnesením policejní orgán (§ 160 odst. 1 trestního řádu), případně výjimečně státní zástupce, pokud koná vyšetřování [§ 161 odst. 4, § 174 odst. 2 písm. c), § 179e]. O zahájení trestního stíhání tedy soud nerozhoduje. V případě poslanců je k zahájení trestního stíhání nebo jeho pokračování potřebný souhlas Poslanecké sněmovny (§ 11 odst. 1 písm. c) trestního řádu ve spojení s čl. 27 odst. 4 Ústavy ČR)

[15] Nejvyšší správní soud proto návrh na vyslovení neplatnosti volby prezidenta zamítl.

III. Náklady řízení

[16] Podle § 93 odst. 4 s. ř. s. nemá v řízení ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení. Nebylo tak možné vyhovět návrhu odpůrců 1) a 2) na to, aby bylo navrhovatelce uloženo uhradit jim náklady řízení.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 20. února 2018

Tomáš Langášek
předseda senátu